

Fotovoltaika v ČR – otázky a odpovědi

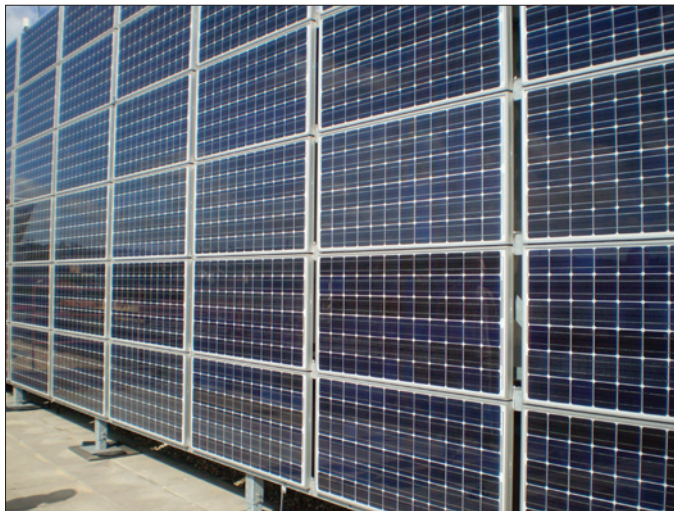
Článek „Fotovoltaika v ČR – novinky v oblasti legislativy (viz Světlo 4/2010) vyvolal u našich čtenářů mnoho formálních i neformálních otázek a komentářů, zvláště když se z fotovoltaiky a její státní podpory nyní stává jaksepatří „horké“ téma. Jako seriózní odborný časopis se nemůžeme – a nechceme – připojovat k mediální honbě za senzacími, která okolo tohoto problému panuje. Redakce Světla se proto obrátila na své spolupracovníky Ing. Pavlu Slavíkovou a Ing. Jakuba Slavíka, MBA, kteří se na tomto článku podíleli, aby odpověděli na ty nejčastější dotazy, které v souvislosti s podporou fotovoltaiky zazněly.

Nejprve shrňme situaci v době uzávěrky tohoto čísla

Jsou připravovány změny v podpoře OZE. Diskutuje se o nich zejména v souvislosti s fotovoltaikou (FV). Senátem již prošla novela zákona o OZE, která od 1. března 2011 omezuje podporu výroby elektřiny z FV pouze na elektřinu z FV s instalovaným výkonem výroby do 30 kWp, která je umístěna na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi jedné budovy spojené se zemí pevným základem, evidované v katastru nemovitostí. Dále tato novela ukončuje podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů v tzv. ostrovním provozu, tedy výroby elektřiny nepřipojených k elektrizační soustavě ČR. Zmíněná novela nyní již čeká jen na podpis prezidenta.

Dne 8. listopadu sněmovna schválila další novelu zákona o OZE, která mimo jiné zavádí pro elektřinu vyrobenou z FV v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 v zařízení uvedeném do provozu v období od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2010 tzv. odvodovou daň. Výši daně novela stanovuje na 26 % v případě podpory prostřednictvím povinného výkupu a na 28 % v případě podpory prostřednictvím tzv. zeleného bonusu. Od daně má být podle návrhu novely zákona osvobozena elektřina vyrobená z FV ve výrobně elektřiny s instalovaným výkonem výroby do 30 kWp, která je umístěna na střešní konstrukci nebo obvodové zdi jedné budovy spojené se zemí pevným základem, evidované v katastru nemovitostí.

Na tyto změny jsou velmi rozporné reakce. Především na zavedení odvodové daně. Politici je prezentují jako nezbytné opatření pro zachování spotřebitelských cen elektřiny. Podnikatelé, zejména předkladatelé menších projektů, je považují za likvidační a nahrávající velkým

Obr. 1. Počet již vydaných licencí přesáhl 1 000 MW (ilustrační obr.)

subjektům, zejména ČEZ. Právníci hovoří o hrozbách arbitrží z důvodu ochrany investic. Energetický regulační úřad (ERÚ) tvrdí, že podobný vývoj nebylo možné očekávat. Každý přitom argumentuje různými hodnotami výkonu FV, který lze očekávat v provozu na konci roku 2010.

Nyní k častým otázkám čtenářů časopisu Světlo

Bylo možné současný vývoj očekávat? Jsou politici obětí nepředvídatelného podnikatelského prostředí? Nebo jsou naopak podnikatelé obětí nevyrovnané politiky?

K odpovědi na tuto otázku nám pomůže strategický management. Každý produkt, tedy i fotovoltaická zařízení, má svůj životní cyklus – viz obr. 2:

- *fáze zavádění*; dodavatel je průkopníkem, který investuje do nového výrobku, má tudíž malé – nebo žádné – zisky, ale má rovněž malou konkurenci,
- *fáze růstu*; prudký rozvoj prodeje, ale též konkurence, díky růstu trhu jsou ceny a s nimi i zisky víceméně stabilní,
- *fáze zralosti*; trh je nasycený, tempo růstu zpomalí, až začne zvolna klesat, konkurenční boj se stupňuje,
- *fáze poklesu* z důvodu zastarání výrobku nebo silného konkurenčního boje, mnoho firem odchází z trhu,
- *fáze omlazení*; díky inovacím může být vytvořen vylepšený produkt a životní cyklus se začíná opakovat na nové úrovni.

Je zřejmé, že státní podpora investic do nového energetického zařízení dává smysl ve fázi zavádění, kdy usnadní život podnikatelům – průkopníkům. Fo-

tovoltaická zařízení se však nyní nacházejí ve fázi růstu a pomalu přecházejí do fáze zralosti.

Vzdělaný politik by měl vědět, že každá státní podpora deformuje přirozený životní cyklus produktu, a zasahovat by do něj měla proto jen velmi citlivě, popř. k tomu vytvořit potřebné mechanismy. Například v Německu nastavili podporu fotovoltaiky podobně jako v ČR, ale měli podle zákona možnost rychleji reagovat na realitu trhu. Autoři českého zákona, který předepisuje Energetickému regulačnímu úřadu způsob stanovení výše podpory obnovitelných zdrojů, však nepočítali s tím, že FV technologie se budou rychle vyvíjet, a náklady na pořízení fotovoltaických elektráren budou tudíž klesat. A vysoká výkupní cena, která až do letošního roku (stanovení cen pro nové instalace v roce 2010) mohla být meziročně snížena maximálně o pět procent, podporuje nadprůměrné zisky, kterými je zatížena celková cena za elektřinu.

Každý investor se rozhoduje sám, za jakých podmínek bude investovat, a měl by při tom uvažovat strategicky. Podnikateli znalému věci by muselo být zřejmé, že státní podpora de facto přizívající růst prudce se rozvíjejících technologií odporuje základním ekonomickým zákonitostem a nemůže mít dlouhého trvání.

Kromě toho by však právní prostředí v rozvinuté zemi, za niž se Česko považuje, mělo být stabilní a předvídatelné.

Politik tedy nekvalifikovaně nastavil pravidla a podnikatel je nepředvídatelně využil. Nyní se tato pravidla narychlo a s rámečkem mění, což je přinejmenším

ostuda. Jaké bude tato ostuda mít právní důsledky, to již ponechme na právnících.

Co vedlo k takto specifikovaným změnám v legislativě? Proč je to kupříkladu právě 26% daň?

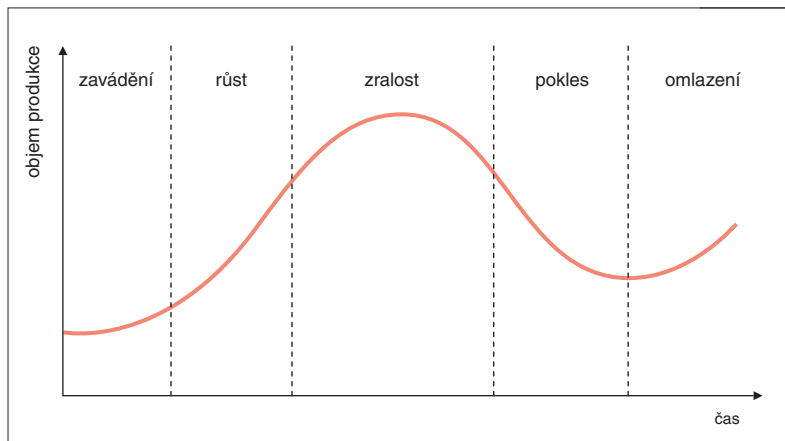
Oněch 26 % je vlastně rozdíl mezi zákonem stanovenou minimální patnáctiletou prostou dobou návratnosti a reálnou návratností, která vychází z výše podpory, kterou ERÚ musel podle platného zákona nastavit pro rok 2009 a 2010. Není to tedy v pravém smyslu daň, ale spíše jakási přírážka v podobě, jakou za daných okolností umožňuje právní řád. Tato daň či „přírážka“ je určena k rychlé nápravě nedostatků v zákoně. Obdobně je to i s dalšími konkrétními detaily těchto změn.

Proč se tolik navzájem liší prezentované hodnoty očekávaných výkonů FV? Existují v tomto směru vůbec nějaké seriózní podklady?

Jediný autorizovaný zdroj informací v tomto směru neexistuje. Lze ale na mnohé usuzovat z porovnání počtu žádostí o připojení nových FV elektráren a na základě vydaných licencí a aktuálně provozovaných elektráren, které se liší. V první polovině letošního roku byla spousta FV elektráren rozestavěných a množství zprovozněných elektráren do konce roku bylo možné jen odhadovat. Poslední informace k 8. 11. 2010 říkají, že počet již vydaných licencí přesáhl 1 000 MW a o vydání dalších licencí o souhrnném výkonu téměř 600 MW bylo na ERÚ požádáno. Je tedy možné předpokládat, že do konce tohoto roku bude dosaženo zprovoznění FV elektráren o celkovém výkonu přibližně 1 800 MW.

Je ovšem samozřejmostí, že výrobci nebo další subjekty, kterým nová legislativní úprava zkomplikuje život nebo podnikání, se snaží argumentovat jinými čísly – jejich věrohodnost nechť posoudí každý zvlášť.

cenou stranou mince však je, že s tímto opatřením se nechť „svezou“ i malé systémy koncipované od začátku jako ostrovní, které na problémy v rozvodné síti nemají vliv, a za současný stav tedy nenesou vinu.

Obr. 2. Životní cyklus produktu

Jak je to vlastně s nárokem velkých elektráren na připojení k síti a proč byly z podpory vyloučeny ostrovní systémy?

Velké fotovoltaické elektrárny zprovozněné po 1. březnu 2011 již nebudou podporovány. Podporu budou mít po tomto datu tedy jen fotovoltaické elektrárny na budovách do výkonu 30 kWp.

Cílem vyloučení ostrovních systémů má být mimo jiné to, předejít spekulacím s termíny připojení velkých fotovoltaických elektráren. Elektrárna, která ví, že včas nedosáhne připojení k síti, by totiž mohla nejprve získat podporu jako ostrovní systém v podobě zeleného bonusu a k síti se připojit až dodatečně. Odvrá-

Proč je v souvislosti s novou legislativou často napadán ČEZ jako původce všech potíží?

ČEZ jako výrobce z OZE bude novou legislativou ovlivněn stejně jako kterýkoliv jiný výrobce a investor. Má však jiné finanční zázemí než drobný podnikatel.

Svou roli zde ale hraje i mediální psychologie. Pro některá média může být těžké odolat, aby nepsala „na míru“ českému čtenáři příběhy o „zlém“ ČEZ a „hodném“ malém podnikateli. Inu, nežijeme jen ve světě techniky.

Takže, milí kolegové a milé kolegyně, rozum do hrsti a hodně štěstí!

Ing. Pavla Slavíková,
Ing. Jakub Slavík, MBA
a redakce časopisu Světlo

Rozsvítíme Vaše Vánoce

Rozsviňte je s námi!

- ☆ Pošlete kolegům a přátelům originální vánoční přání.
- ☆ Od 15.11. do 12.12.2010 hrajte o vánoční stromek s ozdobami a ekologickým osvětlením.
- ☆ Obdarujte své blízké zářivým úsměvem!

www.rozsvitimevasevanoce.cz

ekolamp
kolektivní systém pro sběr a recyklaci osvětlovacích zařízení